

LUPTA

le combat

Director : Mihai Korne

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN

In franci francezi

FRANTA
EUROPA

FRF 250
FRF 300

In alte valute tariful este majorat
pentru acoperirea cheltuielilor
bancare :
DM 100 - Fr. Efv. 90 - L. St. 35

Cu avionul :

AFRICA
AMERICA DE NORD
ISRAEL
AMERICA DE SUD
ASIA
AUSTRALIA

FRF 350

USA 60 sau echivalent

FRF 400

USA 70 sau echivalent

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France

Téléphone : (33-1) 41 12 03 73 - Tétex 270125F

Commission Paritaire N° 65481 - C.C.P. : 11 341 71 A Paris

Téléfax : (33-1) 46.02.1437

Numărul 226

7 iunie 1994

ÎNCREDEREA

Expunerea președintelui Iliescu la confederația patronatului francez (CNPFP), din 15/4 (Le Combat nr. 225 și 226) și cea alăturată a dlui Coposu din 18/5, merită să fie analizate atent. Auditoriul era diferit dar scopul, de a da încredere în perspectivele României, asemănător. Firește, perspectivele celor doi erau diferite.

Ion Iliescu cerea francezilor să investească în România, Corneliu Coposu îndemna pe românii din Paris să nu-și piardă încrederea în redresarea țării.

Paisprezece ani după eșecul vizitei lui Ceaușescu și începutul declinului fostului dictator, vizita actualului președinte s-a desfășurat fără incidente, neabăgată în seamă de public. În ianuarie 1990, Petre Roman avusese mai mult succes.

Vizita nu a constituit un succes nici pe plan politic. La ratificarea acordului între Comunitatea Europeană (CE) și România, din 20/4, care era o formalitate, miniștrii și parlamentarii francezi au insistat asupra inovației pe care o reprezenta pentru C.E. introducerea unei clauze de respectare a drepturilor omului menită să împiedice abuzurile regimului de la București.

Expunerea președintelui român la CNPFP fusese decentă, cu excepția unor afirmații lipsite de seriozitate deja semnalate în Le Combat nr. 225. Nu răspundea însă preocupărilor auditorilor, ci neliniștilor conferențiarului. Pe planul investițiilor, rezultatele vor trebui evaluate în timp, dar reacțiile sălii păreau sceptice. Nici nu puteau fi altfel când analizăm cuvântarea din optica omului de afaceri occidental. Credem preferabil ca, pe viitor, asemenea texte să fie concepute în funcție de auditori și nu de vorbitor.

Retrospectiva istorică din prima jumătate a conferinței nu a convins iar caracterul ei defensiv nu a scăpat nici celor care nu urmăresc îndeaproape evenimentele din România.

Bun sau rău, un om politic trebuie să dea socoteală alegătorilor săi și celor asupra cărora acțiunile sale au avut sau vor avea un impact. Nu era cazul ca președintele României să se justifice față de auditoriul francez. Și să nu-l convingă!

Prezentarea situației economice din partea a doua, n-a avut mai mult succes. Afirmația ca toată economia română a fost descentralizată, că s-au liberalizat comerțul intern și extern, prețurile, salariile și, de curând, valuta, este

Mihai KORNE

pag. 7

CIND VOM CONVINDE OPINIA PUBLICĂ SĂ-ȘI INDREPTE GÎNDUL SPRE PROPRIILE INTERESE, AM CIȘTIGAT PARTIDA.

Ca preambul al Simpozionului "Exilul românesc, identitate și conștiință istorică" - de care ne vom ocupa în numerele viitoare - am avut privilegiul de a-l asculta, în sala arhiplină de la Eglise d'Auteuil, în 18 mai, pe dl. CORNELIU COPOSU, președinte al PNȚCD, expunând și răspunzând la întrebări referitoare la situația actuală din România. Luciditatea și profunzimea analizei, sinceritatea și disponibilitatea dialogului cu sala au făcut din această întâlnire un eveniment, pe care-l împărtășim cititorilor noștri.

România a ajuns la coada cozilor, cea mai săracă și cea mai dezorganizată țară din Europa.

Situația din țara noastră nu ne îndreptățește nici un fel de motive de bucurie. Dar, cum noi totdeauna am fost optimiști, cum n-am renunțat niciodată la ideea de a reinstaura în România instituțiile democratice și de a reîncadra țara noastră în rîndul statelor civilizate - prin asigurarea economiei de piață, a sacrosanctității proprietății private și a separației puterilor în stat - avem bune speranțe confirmate, de altfel, și de ultimele sondaje, că poporul român, cu toată confuzia în care trăiește, cu toată dezinformarea a căruia victimă este, merge pe drumul cel drept și, în scurtă vreme, va ști să aleagă cărarea propriilor lui interese.

Situația în țara noastră este la fel de confuză, comparabilă cu cea de dinainte de revoluția din decembrie 1989. Un grup de esență criptocomunistă, compus din succesorii nomenclaturii sau chiar exponenți ai nomenclaturii comuniste, profitând de anarhia determinată de prăbușirea comunismului, au pus mîna pe putere, se cramponează de ea și depun eforturi susținute pentru a prelungi agonia guvernamentală. Impasul grav în care ne aflăm nu are numai un caracter economic. După opinia mea, criza de căpetenie este una morală, iar criza socială și politică este la nivelul crizei economice, care se apropie de colaps. Noi suntem, din punct de vedere economic, aproape de o catastrofă din care nu există oameni, la cîrma puterii, în măsură să depășească această confruntare cu sărăcia și anarhia.

În aceste zile se dezbate bugetul pentru anul în curs, ce trebuia să fie prezentat în fața Parlamentului în octombrie. Sigur, bugetul nu putea fi pregătit pentru că, pe de-o parte, inflația este absolut neplafonată, pe de alta parte, lipsa de resurse a făcut imposibilă măcar redactarea acestui buget a cărui prezentare s-a amînat din săptămînă în săptămînă, pînă în început de luna mai, țara continuînd să fie administrată pe baza anuităților de buget ale anului trecut. Bugetul anului trecut a fost un

buget neechilibrat și neserios. Aplicînd anuitățile respective bugetului pe anul acesta înseamnă, pe de-o parte, imposibilitatea de a face orice inovație financiară, pe de altă parte de a-l ghida după niște cifre care au fost fixate în momentul în care inflația, debordantă, care presează asupra finanțelor României, avea un nivel care, de atunci, s-a triplat, fiind de aproximativ 300%.

În afară de aceasta, bugetul este redactat exclusiv pentru ochii Fondului Monetar Internațional, neavînd nici un fel de structură pozitivă și realistă. Contractul FMI cu guvernul român era diminuarea deficitului bugetar sub o mie de miliarde de lei. Cum a fost atins acest obiectiv? Prin prevederea în bugetul pe 1994 a unor venituri cu totul inexistente și irealizabile.

Bugetul se întemeiază, printre altele, pe împrumutul intern pe care îl va lansa guvernul în trimestrul 4 al acestui an, de unde dl ministru de finanțe spera să obțină 870 de miliarde de lei. O prevedere absolut fantezistă pentru ca lipsa totală de încredere a cetățenilor în stat și în puterea executivă, sărăcia cumplită care copleșește cca 60% din populație, nu va permite oamenilor să subscrie.

Pe de altă parte, s-a votat o lege a impozitului funciar, obligînd pe noii proprietari care și-au redobîndit proprietățile furate de regimul comunist, să plătească impozite care sunt după venit. Cum nu există nici un criteriu de stabilire a unor venituri aduse de suprafețe de pămînt care nu pot fi cultivate din lipsă de utilaje și a taxei uriașe puse de Stațiunile de Mașini Agricole, calculul s-a orientat după suprafețele redobîndite de vechiul proprietar. Deci e un impozit pe suprafață, nu pe venit. Dar aceste suprafețe încă nu sunt cristalizate, fiindcă, pînă acum, au fost redactate și împărțite populației abia 12, 6% din titlurile de proprietate, asupra cărora există 276 de mii de reclamații, o contestație absolut înspăimîntătoare. Nu mai vorbesc de miile de localități unde nici n-a început împărțirea lor și unde se dă o luptă cumplită cu agenții guvernamentali, care vor să atribuie celor

pag. 4

VINTILĂ BRĂTIANU, OMUL DATORIEI

"E adevărat că lupta politică implică strategii și eschive, dar în cadrul aceluiași partid asta nu trebuie să existe. Dacă nu avem încredere unii în alții de ce mai suntem împreună? Atunci suntem doar mai multe găști."

Vintilă Brătianu
(Lupta, nr. 220, 7 martie 1994)

Vintilă sau Vintilică Brătianu, spre a-l deosebi de tatăl său, s-a născut la București, în octombrie 1914, zece ani de la căsătoria părinților săi. Tatăl său fusese mulți ani primar al Bucureștilor, timp în care a construit multe lucruri utile, însă nebătătoare la ochi, cum a fost canalizarea orașului.

Încă de la vârsta de doi ani a început drumul datoriei pentru Vintilă. Pierdusem bătălia de pe Argeș și Bucureștiul era pe cale să fie ocupat de nemți. Guvernul decisese că la Iași nu puteau fi evacuate decât persoanele indispensabile guvernării și apărării țării. Vintilă Brătianu, tatăl, atunci ministru de război, pe care I.G. Duca îl numea "un apostol în slujba unor credințe", hotărâ, pentru a da exemplu, să plece singur cu guvernul în capitala Moldovei, iar soția sa, Lia Brătianu, născută Stolojan, să rămână cu fiul la București și, la începutul ocupației Lia Brătianu cu copilul au fost internați la mînăstirea Pasărea.

Vintilă fiind singur la părinți, aceștia s-au gândit că nu era bine pentru dezvoltarea caracterului său și l-au crescut, ca pe un frate pentru fiul lor, pe Gheorghe Crânguș, orfan de război din Mihăești. Vintilă și Gh. Crânguș au urmat cursurile liceului Cantemir Vodă, pe vremea renumitului director Șuteu, avîndu-i colegi de clasă pe Ion Miculescu, Alecu Băbeanu, Dinu Angheliescu, Dinu Vasiliu. Lia Brătianu și-a dat o mare osteneală pentru educația extrașcolară, încercînd să-i deștepte simțul frumosului cu lecții de desen și pictură. Vacanțele de vară, la care participau ca invitați unul sau doi colegi și prieteni, erau totdeauna aceleași: mai întîi o lună la mare, la Carmen Sylva, apoi în frumoasa casă în stil românesc de la Mihăești, în august, într-o cabană de lemn, la 1800 m, îngă o stîină la Smeuret, apoi iar la Mihăești, pînă la începutul școlii.

Vintilă Brătianu, tatăl, a murit în 1930, imediat după întoarcerea lui Carol II, în care el vedea un om lipsit de orice decență. Întrucît aproape toată țara îl primise cu urale și fusese oficial proclamat rege, Vintilă Brătianu care, de la moartea lui Ionel era șeful partidului liberal, s-a simțit obligat să facă o cerere de audiență. După trei săptămîni, neprimind nici un răspuns, a scris din nou pentru a renunța la audiență și a plecat singur la Mihăești. După trei zile a murit de o congestie cerebrală, dar mai ales de amărăciune.

După bacalaureat, Vintilă și-a făcut armata la școala de ofițeri de geniu din București, an de libertate, cu mondenități, prieteni și femei frumoase. În anul următor se pune din nou problema datoriei. Cum cei trei Brătianu, Ionel, Vintilă și Dinu făcuseră ingineria, deși îndrăgea

pictura, literatura, poezia, datorita lui Vintilă era să fie inginer. N-a refuzat, dar a cerut răgaz să studieze istoria, literatura și economia la un colegiu al Universității de la Oxford. După acest an, unul din cei mai fericiți din viața lui, distingîndu-se și ca sportiv în rugby și hockey pe gheață,

pleacă la Zürich, unde trece destul de greul examen de admitere al Școlii Politehnice Federale. În Elveția a avut bucuria intelectuală de a se întîlni de cîteva ori cu vărul său, istoricul Gheorghe Brătianu.

În 1939 încep vremurile grele și pentru țara noastră. Răzbiul bate la ușă. Vintilă, care își luase la Zürich brevetele I și II de pilotaj, își lasă studiile, nu mai avea de trecut decît examenul de diplomă, se întoarce acasă și se angajează în aviație. Face mai întîi o școală generală de pilotaj militar și apoi școala specială de vînătoare. În 1941, cum izbucnește războiul, pleacă pe front cu flota I vînătoare, comandor Romanescu, ucis de sovieto-comuniști, grupul 6, comandor Popișteanu, căzut în luptă aeriană. Îi are camarazi pe Nicu Polizu, căzut la datorie, Beby Greceanu, Nuki Sculy, Dicu Maxim, ș.a. Este doborît în timpul campaniei din Basarabia și dat dispărut. Reușește să se ascundă și este salvat de înaintarea rapidă a trupelor noastre. Gheorghe Crânguș, care devenise ofițer activ de tancuri, cade în fața Odesei. Vintilă participă și la cea de a doua campanie a aviației române din 1942, este decorat cu Virtutea aeronautică și Crucea de fier. În 1943 se reîntoarce la Zürich, unde-și ia diploma de inginer. Aterizează cu diploma în buzunar la București, în ziua de 23 August 1944.

Începe marea luptă pe teren național. În decembrie 1944, împreună cu mama lui, recoltează obiecte și bani și organizează "Crăciunul armatei", trimițînd fiecărui soldat român de pe front un dar. Apoi organizează împreună cu alți intelectuali asociația "Amicii libertății", ai cărei membri, reprezentanți din diferite domenii culturale, se întruneau la el acasă. O formă de luptă a spiritului și inteligenței împotriva forței brutale și vulgare a ocupanților. Nu se putea face nimic, întrucît eram vînduți 90% de Churchill la Moscova și apoi la Yalta. Vintilă recurge atunci la organizații secrete de rezistență și la arme, fiind în legătură cu un mare român și rezistent, de care se vorbește prea puțin, amiralul Horia Măcelaru. Este căutat de securitate și nevoit să se ascundă. Afîind că Yette, soția sa de origine franceză, a fost arestată, decide să se predea. Din fericire, în urma intervenției energice a ambasadei Franței, Yette este eliberată - prieteni devotați, Vintilă era foarte iubit, reușesc în ultima clipă să-i taie drumul și să-i comunice vestea. Continuă să se ascundă, ajutat de vechiul lui prieten și coleg Dinu Vasiliu, om curajos, cum o mărturisesc cele două ordine Mihai Viteazu primite pe frontul de Est și de Vest. Datorită camarazilor săi aviatori reușește să plece cu un avion de bombardament, comandat de căpitanul de rezervă Matei Ghika Cantacuzino, care aterizează în Bărăgan, unde fugarii aduc și benzina necesară, întrucît, din ordinul rușilor, avioanele românești nu puteau primi decît cîteva litri de combustibil. Dinu Vasiliu va plăti cu ani grei de pușcărie faptul că l-a ascuns pe Vintilă.

De la Istanbul, Vintilă vine la Paris și ia legătura cu Regele Mihai și șefii opoziției românești. Americanii, care, în acel moment, încă mai subvenționează Comitetul Național Român, îi explică că Franța nu este sigură, sfătuiindu-l să plece în Statele Unite. Era plănuț ca Vintilă să intre în Comitetul Național. Din păcate, date fiind aceleași veșnice neînțelegeri dintre valahi, renunță. Vintilă, cu Yette și fiica lor Despina o duc materialmente extrem de greu, adesea, aproape că n-au ce mîncă. Cu toată diploma de inginer, acceptă un post de desenator tehnic la unul din marile trusturi petroliere americane, unde, prin munca și priceperea lui, face o frumoasă carieră. Întrucît a vrut să rămînă român, lucru neobișnuit în SUA, este amenințat cu expulzarea, dar prietenii explică autorităților cine este Vintilă Brătianu și Congresul american votează o lege specială pentru a-i permite această derogare. Pînă la urmă, obligat să călătorească în lumea întreagă pentru întreprindere, devine totuși cetățean american, la sfîrșitul carierei, fiind numit rezident în Germania și apoi în Anglia.

Pensionat la 65 de ani, se instalează într-un mic apartament la Paris, în Montmartre. Îl așteaptă aici ani grei. Yette cade bolnavă de cancer și o va îngriji ani în șir cu un admirabil devotament.

Imediat după decembrie 1989, obține cu greu de la Yette, muribundă, învoirea să meargă zece zile la București. Se pune la dispoziția partidului liberal, dar Radu Câmpeanu nu îl vrea. Revine la Paris unde, curînd, Yette se stinge. Pentru Vintilă a sunat ceasul ultimei datorii, mai ales că, în acel moment, Radu Câmpeanu, făcînd jocul lui Iliescu, părăsește Convenția Democratică. Se întoarce definitiv în România, locuind din nou la vechiul său prieten, colonelul Dinu Vasiliu, punîndu-și ultimele puteri în slujba țării. Face politică, dar nu dorește nici o funcție, nici măcar onorifică. Chiar încercarea de a-și redobîndi casa de pe Aurel Vlaicu, închiriată ambasadei americane - la care autoritățile răspund că nu se găsesc documentele de proprietate, nu ca în cazul altora care fac jocul puterii - era o nădejde nu pentru el, ci pentru a oferi chiria în folosul cauzei naționale.

Dintre oamenii politici români, singurul pentru care avea o foarte mare admirație și prietenie era Corneliu Coposu. Brătienii fuseseră dintotdeauna liberali și datorita îi impunea să fie liberal. Nereușind să unească cea mai mare parte a fracțiunilor liberale, deoarece toți doreau să fie șefi, cu timpul se strecoară în sufletul lui o mare îndoială. Își da demisia din toate funcțiile în care fusese numit. În urmă cu o lună, la trecerea sa prin Paris, era foarte întristat.

Vintilă a murit, ca și tatăl său, de o congestie cerebrală într-un moment de mare amărăciune. Acum doarme în capela de la Florica, alături de strămoșii lui, acești Brătieni care au făcut atît pentru România. Ca și tatăl său, a fost un om inteligent, fără să aibă frivolitatea de a fi, cum spune francezul, "brillant". Era prea curat și prea discret pentru cea mai neînsemnată risipă de false aparențe. A fost un soț, tată și prieten de un nespun devotament. Dormi în pace, Vintilă dragă, ți-ai făcut pe deplin datoria față de familie, prieteni și, mai presus de orice, față de țară.

Fie-ți țărîna ușoară.

Vlad STOLOJAN-FILIPESCU

NU-I DE VINA OGLINDA...

Raportul elaborat pentru Consiliul Europei de experții König și Jansson, lasă, în general, impresia obiectivității în revelarea și a punctelor pozitive și a celor negative. Imaginea globală a României, dată de raport, este cea a unei țări șovăielnice și retardată. Raportul critică, printre altele, amnistierea foștilor membri CEPEX, ambiguitatea în respectarea inamovibilității judecătorilor, absența avocatului poporului și incompetența în domeniul juridic, exprimă nedumeriri privitoare la SRI (*"Nu ne-a fost clar în ce situații și sub autoritatea cui se permite interceptarea convorbirilor telefonice"*), constată situația Bisericii greco-catolice căreia nu i-au fost redade bisericile, condamnă amendamentul referitor la sporirea pedepselor aplicate ziaristilor pentru denigrare în presă, etc. Tot despre presă, raportorii opinează că e vorba de un serviciu, nu de o industrie, deci trebuie să aibă o altă impozare, criticând dependența ei de monopolul de stat al hârtiei și taxele ridicate de expediere, care duc la faptul că ziarele nu ajung în afara marilor orașe. *"Cu toate că primul ministru ne-a spus că presa nu figurează printre prioritățile guvernului, noi sperăm totuși că va acorda atenție problemelor menționate."*

Fraza concluzivă a raportului sună așa: *"Discuțiile purtate cu reprezentanții partidelor politice și ziaristii ne-au demonstrat că România este o democrație pluralistă și că există o bază pentru evoluții viitoare. Trebuie făcută totuși observația și subliniem, că, pînă în prezent, numai o mică parte din angajamentele luate de autoritățile române cu ocazia aducerii în Consiliul Europei au fost respectate"*. Un adevăr știut de toată lumea. Cu toate acestea, raportul a fost ținut secret chiar parlamentarilor opoziției din comisia parlamentară la Consiliul Europei, din 2 pînă în 19 mai, cînd a fost publicat în "Adevărul".

Conform mentalității de care n-a scăpat, în fața eșecului, puterea amplifică propaganda interioară, numărînd ca Pristanda succese inexistente și tratîndu-i pe străinii care nu le văd, de răuvoitori. Astfel, în loc să încerce să mai dreagă ceva, pînă la discutarea lui în 6 iunie, coaliția majorității s-a bosumflat, cerînd Consiliului Europei să-i dea afară pe cei doi experți!... Ca și cînd, dacă guvernării, promișînd orice ca să intre în Consiliul Europei, au practicat tragerea pe sfoară, de vină sunt cei care au văzut matrapaslicul.

Pentru șeful delegației române la Strasbourg, senatorul Botică, care - premieră europeană ! -, a depus un contra-raport la C.E., *raportul König-Jansson are mai multe vicii: de concepție, de informare, pe toată filiera, de la sursă la punerea ei în pagină, și vicii de evaluare"*. România nu poate fi sancționată, mai crede dînsul, decît după mai multe raporturi defavorabile, adică nu e încă nici un pericol.

Șmecheria puterii miza pe faptul că experții europeni nu vor confrunța vorbele cu faptele, ignorînd, după atîtea decenii de demagogie, că această discrepantă e bătătoare la ochi pentru orice om civilizată.

O INIȚIATIVĂ CARE TREBUIE SPRIJINITĂ PROIECTUL SIGHET

Seminarul care va avea loc în 10-12 iunie a.c., la Sighetul Marmației, sub titlul DE LA ADEVĂRUL ISTORIC LA JUDECATA ISTORIEI, face parte din programul transformării închisorii de tristă faimă din localitate într-un memorial (despre care s-a scris în "Lupta" din 22 aprilie 1994). Proiectul aparține Alianței Civice și a fost prezentat de Ana Blandiana Secretarului general al Consiliului Europei, în ianuarie 1993. Între timp, dosarul a acumulat multe pagini: Alianța Civică a organizat un departament de istorie orală pentru salvarea mărturiilor, a fost solicitat un grup de documentare și studii din AFDP și, prin acțiuni concertate cu AFDP și cu autoritățile din Sighet, s-a obținut declarația Ministerului Justiției din care rezultă că acesta nu intenționează să retransforme clădirea, dezafectată în 1974, în penitenciar, lăsînd-o astfel la dispoziția primăriei locale.

Între 11 și 13 aprilie a.c., o delegație a Consiliului Europei, formată din dl. José-Maria Ballester și dna Isil Gæhet, s-a întîlnit cu specialiștii Alianței Civice și a făcut o călătorie la Sighet, prilej cu care a fost predată forma definitivă a proiectului, în două exemplare - pentru Consiliul Europei și pentru Primăria din Sighet. Au fost vizitate închisoarea, cimitiurul săracilor - cu gropile comune -, cîteva sate de pe valea Izei, între care Ieud, locul în care, în 1944, a avut loc o revoltă armată contra ocupației sovietice. Cei doi experți europeni s-au interesat la Ministerul Justiției asupra modalităților de transfer ale clădirii închisorii și de posibilitățile de acces a cercetătorilor la arhivele aflate în custodia cîtorva ministere.

Proiectul - responsabili Ana Blandiana și Romulus Rusan; istorie, Alexandru Zub; muzeografie, Dorana Coșoveanu; arhitectură, Alexandru Beldiman - își propune să concentreze aici documentele privitoare la istoria represiunii comuniste în România și în alte țări din Estul Europei. Aflat la granița româno-ucraineană, odinioară orașel cosmopolit, vecin cu Cehoslovacia și Polonia, Sighetul este situat în centrul geografic al fostului "lagăr comunist" și ar putea deveni, cu timpul, un pandant al Memorialului ridicat la Auschwitz pentru victimele nazismului. Astfel s-ar putea evidenția și celălalt pol al totalitarismului european al secolului nostru, deocamdată ocultat în favoarea absolutizării celui alt.

Clădirea închisorii - pe trei nivele, 108 încăperi, dintre care 36 de celule pentru o singură persoană - ar urma, potrivit proiectului, să adăpostească atît muzeul, cît și centrul de studii asupra totalitarismului și a urii de stat. Muzeul ar cuprinde documente, schițe, grafice, statistici, fotografii, obiecte, filme - privitoare nu numai la închisoarea de la Sighet, ci și la cele 300 de închisori, lagăre, azile psihiatrice și locuri de deportare din România. Centrul de studii (înglobînd o capelă și un cămin de 35 de locuri) ar dispune de laboratoare audio și video, fonoteci și videoteci, o bibliotecă de manuscrise și alta de cărți, săli de studiu, de proiecție, de conferințe, de expoziții.

În primii ani, activitatea de strîngere a documentației și de sinteză s-ar desfășura, în afara de Sighet, la București, Cluj, Iași, urmînd ca, după inaugurare, ea să se concentreze la Sighet.

Proiectul a fost primit cu entuziasm de cei doi experți, bucuroși să sprijine o atare inițiativă venită din partea societății civile. La 19 mai a.c., raportul lor a fost aprobat, urmînd ca un grup de experți financiari să se deplaseze în țară pentru a aviza și a trece proiectul sub egida Consiliului Europei, în vederea găsirii și a altor surse de finanțare.

Din păcate, finanțarea urgențelor n-a putut fi inclusă în bugetul pe 1994 al C.E. - e vorba de repararea acoperișului spart, a ferestrelor prin care ploile și profanatorii se strecoară în voie. Aceste operații urmează să fie executate cu fonduri particulare, lucru dificil în lipsa unei legi a sponsorizării în România.

Pentru susținerea proiectului Sighet a fost înființată, la 21 aprilie a.c., la București, FUNDATIA "ACADEMIA CIVICĂ". O scrisoare a președintei acestei fundații, Ana Blandiana, a fost citită în cadrul Simpozionului exilului românesc (20-24 mai) de actorul Ion Caramitru, vicepreședintele FAC și problema ajutorului necesitat de urgența proiectului a fost pusă, la sfîrșitul aceluiași Simpozion, de Petre Mihai Băcanu, vicepreședintele Alianței Civice. Organizatorii proiectului Sighet așteaptă cu încredere semnele de solidaritate din partea acelorora pentru care aflarea adevărului și perpetuarea lui este o problemă de morală și onoare.

Mai ales că Guvernul și Academia aservită s-au grăbit ca, în aprilie 1993, la trei luni după ce propunerile Alianței Civice intraseră în atenția Consiliului Europei, să înființeze un institut surogat, cu aproape același nume, sub conducerea dlui Radu Ciuceanu, în scopul dublării și blocării unei idei atît de generoase și în spiritul unui "minister al adevărului" din Orwell, care să rescie istoria cum o doresc puternicii zilei, cu documente alese pe sprinceană din arhivele S.R.I.

Pentru cei care doresc să sprijine Proiectul Sighet al societății civile, - preluarea lui sub egida Consiliului Europei presupunînd și ajutorul unor particulari - FUNDATIA "ACADEMIA CIVICĂ" ne comunică adresa:

București, C.P. 22-216, Calea Victoriei 133, tel. și fax: 312. 58. 54
cont la B. R.C.E.: 46.10. 109. 579. 3005, în valută.
cont la B.R.C. 4150. 10. 12. 12, în lei.

apropiați lor terenurile mai rentabile, mai productive și pe vechii proprietari să-i marginalizeze spre terenurile mai depreciate. Un capitol important, din care dl ministru de finanțe voia să atragă pentru buget venituri în valoare de 480 de miliarde. Încă o iluze, care nu se va realiza niciodată.

Totuși de ce s-a făcut acest buget? Pentru că era o cerere ultimativă a FMI, care nu vroia să deschidă robinetul împrumuturilor pentru țară decât după prezentarea bugetului, satisfacerea condiției ca deficitul să nu fie mai mare de o mie de miliarde de lei și după asigurarea veniturilor care să acopere cheltuielile minime, impuse cu intenția de a imprima un regim de austeritate. Sigur că acest buget nu va funcționa în mod operativ. Ideea guvernului este să vină din două în două luni cu modificări de buget, justificate de inflația scăpată din control. Aceste cheltuieli bugetare, minime de altfel, se vor acoperi prin imprimări de bancnote. Se lucrează la imprimăria statului în trei schimburi și, acum, se tipăresc bani de 10.000 și de 50.000. Sigur că această acoperire bugetară va tripla inflația care, și așa, are un urcuș algebric în raport cu indexarea veniturilor populației. Trebuie să afirm un adevăr recunoscut și de agenții guvernamentali: 62,2% din populația țării trăiește sub pragul de sărăcie. Nici măcar Albania nu este în spatele nostru, fiindcă echilibrul bugetar și veniturile pe cap de locuitor sunt mult mai mari. România a ajuns la coada cozilor, cea mai săracă și cea mai dezorganizată țară din Europa.

Dacă ai ocazia să comunici un lucru pozitiv, el este înregistrat cu apatie, fără nici un fel de curiozitate de majoritatea maselor electorale.

Cum se explică atunci continuitatea actualei puteri politice, care, într-o țară democratică și cu sistem organizat, ar fi trebuit să se retragă de o sută de ori pînă acum? Cramponarea de putere a executivului este determinată de doi factori. Mai întîi de frică. Am auzit oameni, din înalta poziție pe care o dețin în puterea executivă, spunînd îngrijorați că, dacă se schimbă regimul, ei riscă să fie aruncați în pușcărie. Al doilea factor al cramponării anarhice de demnitățile pe care le ocupă este determinat de faptul că societatea românească trăiește încă o epocă de confuzie și cristalizarea adevăratelor obiective spre care trebuie să tindă cetățenii români încă nu s-a conturat. Această confuzie este sporită de oficialitate. SRI are o divizie specială, divizia B, compusă din 80 de ofițeri specializați în psihologia colectivă, care se ocupă cu lansarea de zvonuri. La două săptămîni după lansarea pe piață, începe sondajul audienței lor asupra mulțimii, prilej cu care se abandonează o parte din minciuni și se merge înainte cu acelea care au vocația de a fi recepționate de opinia publică. Și sunt. Pentru că opinia publică românească - după 45 de ani de opresiune comunistă, după timp îndelungat petrecut în obediență și tăcere absolută - are o sete de a înregistra calomniile și informații dezinformatoare. Dacă ai ocazia să comunici un lucru pozitiv, el este înregistrat cu apatie, fără nici un

fel de curiozitate de majoritatea maselor electorale. Mă refer nu la lumea de la orașe, care a dobîndit deja orientarea civică, vorbesc de lumea satelor, ruptă de realități, care nu-și cunoaște propria istorie și care e, prin firea lucrurilor, conservatoare și tremurată de frica schimbării. Or, în România, obiectivul de căpetenie este schimbarea. Cei care nu vor sau se tem de schimbare țin în loc evoluția economică a societății românești.

Neexistînd nici o intenție din partea dlui Iliescu de a ceda monopolul puterilor în stat, orice se prezintă în fața opiniei publice ca o încercare de negociere pentru normalizarea situației, nu este decât o pierdere de vreme

Din punct de vedere guvernamental, nu există nici o intenție de împărțire a puterii. Dl Iliescu - care monopolizează toate puterile în stat și fără știrea și aprobarea căruia nu se întîmplă nimic în țara românească - exercită presiuni nu numai asupra puterii executive, dar și asupra puterii judecătorești. Manifestările de independență judecătorească sunt extrem de rare și considerate un miracol al timpului prin care trecem. Astfel, ca pe vremea regimului comunist, sentințele sunt dictate de la Cotroceni, în funcție de interesul pe care puterea politică îl are, ori de cîte ori intră în concurență interesul particular cu interesul statului.

Neexistînd nici o intenție din partea dlui Iliescu de a ceda monopolul puterilor în stat, pe care îl controlează cu multă abilitate, orice se prezintă în fața opiniei publice ca o încercare de negociere pentru normalizarea situației nu este decât o pierdere de vreme. Partidul nostru, însă, a răspuns invitației de a începe negocieri cu puterea politică. De la început le-am atras atenția că am răspuns din curtoazie invitației pentru ca să se termine cu acuzația că suntem contra, contra, contra tuturor și că nu vrem să contribuim la opera patriotică a eforturilor comune pentru scoaterea țării din impas. Dar, am atras atenția că nu intrăm în negocieri decât în cadrul opoziției unite, în cadrul Convenției Democratice, și că au interesul real de a proceda la o echilibrare a situației, la o schimbare a majorității parlamentare și la eforturi reale pentru depășirea unui impas pe care-l recunoaște toată lumea.

Guvernul deține astăzi 34% de mandate, pe care alegerile din 1992 le-a asigurat PDSR-ului, corepunzătoare celor 28% din voturile pe care le-au cumulat. Fac o paranteză. La sfîrșitul alegerilor, noi, cu probe evidente, care nu puteau fi respinse, am demonstrat că alegerile au fost falsificate cam cu 8% - prin naveta politică și prin voturile nule, cifrate la 13%. Niciodată în istoria noastră electorală, nici măcar imediat după primul război mondial, electoratul românesc n-a depășit 5% de voturi anulate, născute din prostia și lipsa de orientare a electorilor. Este greu de presupus că procentul de 13% de voturi nule ar fi reale și nu una din metodele de falsificare a rezultatelor.

Deci, noi avem un guvern minoritar, care se bazează doar pe o treime din voința electoratului. Pentru a-și duce guvernarea la bun sfîrșit, a făcut alianță cu partidele pe care noi le numim extremiste: PRM, PSM, PDAR și

PUNR, care au, împreună, 19%. Adunate la procentele partidului de guvernămînt, se obțin 53% din mandatele parlamentare. Cu acest procent ei pot să legifereze și să aducă orice hotărîre validă, pentru că Opoziția, împreună, nu are decât 47%. Toate inițiativele Opoziției, fie că este vorba de amendamente sau de proiecte de legi depuse, fie că este vorba de intervenții prin interpelare, toate sunt respinse în mod mecanic de această majoritate solidară. De aceea, concluzia este că, ațita vreme cît nu se schimbă această majoritate parlamentară, este imposibil de realizat o restructurare a economiei și instaurarea liniștii publice în România.

Situația continuă și astăzi deși, din ziare, rezultă că între partenerii de guvernare ar fi intervenit dihonie. Sigur că discuții au fost nenumărate și ele s-au referit la anumite avantaje pe care partidele care susțin guvernul le-au recalcat ca recompensă a atitudinii lor de fidelitate. Dar o breșă în această majoritate este greu de realizat. Nu contestăm că, în cadrul PDSR, există și oameni moderați, dar sunt copleșiți de radicalii care își impun punctul de vedere. Am avut doar două ocazii parlamentare cînd, obținîndu-se cu mare dificultate votul secret, s-a obținut o rupere din majoritatea actuală a unui număr destul de modest de voturi provenind din PDSR. Or, cu actuala majoritate parlamentară, nu avem nici o șansă, nici de a aduce legi în interesul poporului român, nici de a eradica legile cu conținut și amprentă marxist-leninistă. Între această majoritate și partidul dlui Verdeț nu există nici o deosebire. Ba, de multe ori, exponenții de frunte ai partidului de guvernămînt dovedesc o nostalgie și o dorință de reabilitare a comunismului mult mai accentuate decât chiar partidul comunist. O serie de parlamentari, teoretic, se spală pe mîni de marxism-leninism, dar nu au alta manieră de a se comporta și exprima decât maniera celor 45 de ani de comunism. Și, în rîndul acelorora, în frunte stă dl. Iliescu, care nu reușește să spargă carcasa doctrinei marxist-leniniste și cade în limbajul de lemn și în concepțiile staliniste ori de cîte ori nu se supraveghează.

Soluția unor optimiști - că s-ar putea ajunge la o înțelegere cu partea moderată a PDSR și cu unii oameni echilibrați din celelalte partide, botezate de noi extremiste, că s-ar putea stabili o colaborare în care fiecare formație să-și păstreze identitatea proprie, tactica și strategia proprie dar să-și unifice eforturile cu oameni competenți pentru a depăși criza acută cu care este confruntată țara - este o perspectivă foarte îndoielnică. În lipsa ei, deci, nu există decât alegeri anticipate. Înșiși exponenții puterii politice sunt de acord că situația nu mai poate dura - în condițiile de anarhie doctrinară, de lipsă de program și de lipsă de perspectivă de ameliorare a situației - soluția fiind alegerile anticipate.

Sigur că aceste alegeri, deocamdată, i-ar priva pe ei, în mod incontestabil, de puterea politică, fiindcă ultimele sondaje - se fac sondaje lună de lună, în secret, nu sunt comunicate opiniei publice -, demonstrează că partidul de guvernămînt a coborît cam la 15% de adeziune populară. Degringolada e în plină desfășurare. Ceea ce e interesant și trebuie

reținut, este că nicăieri în aceste sondaje nu apare o creștere a adeziunii maselor la partidele extremiste, care, în cel mai bun caz, au rămas pe poziția din septembrie '92, dar, mai degrabă au scăzut în importanță.

O serie întreagă de proteste violente împotriva unor nedreptăți flagrante nu mai corespund cu teoria că țaranul român înghite mai mult decât poate suporta

Adeziunea opiniei publice este o chestiune destul de dificilă. Cu multă greutate și cu mijloacele reduse pe care le-am avut, contînd însă pe gradul mai elevat de atitudine civică a oamenilor de la orașe, am reușit să-i convingem de adevăratul drum pe care trebuie să-l adopte – iminența reformei, a economiei de piață și a respectului pentru proprietatea privată. În regiunile rurale, nu am realizat acest obiectiv, pentru că opoziția e lipsită de mijloace de transport, de mijloace materiale, de mijloace de mass-media. Presa independentă își face datoria în măsura în care poate. Majoritatea ziarelor sunt fie subvenționate de guvern, fie patronate de rechini ai industriei, care lucrează mîna-mîna cu guvernul. Deci posibilitatea de a mediatiza un program de ieșire din impas este destul de redusă.

Totuși, toate sondajele pe care le-am făcut la sate dovedesc un început de redresare a orientării politice. Faimoasa intuiție civică a poporului român, care ne-a caracterizat de-a lungul istoriei, începe să fie simțită și, de unde populația electorală de la sate mergea cu turma votînd pe domnii de la putere, au început să se contureze proteste. Ele sunt determinate de sărăcia mare cu care e confruntată toată populația din România, cu excepția unui număr redus de oameni avantați, fie de averile dobîndite în timpul comunismului, fie de faptul că, după revoluție, au reușit să acapareze poziții economice importante care le asigură venituri ce-i pun la adăpost de criza caracteristică pentru majoritatea populației. Atitudinea lipsită de flexibilitate a guvernului este determinată de faptul că, așa cum a fost în trecut, contează pe adăgîl că mamăliga nu explodează, ca nemulțumirea opiniei publice nu va duce la o revoltă care să amenințe stabilitatea guvernului. Se înșeală. O serie întreagă de proteste violente împotriva unor nedreptăți flagrante nu mai corespund cu teoria că țaranul român înghite mai mult decât poate suporta.

Opoziția are zeci de persoane, mult mai apte să gereze treburile publice, decât domnii care s-au cocoțat la guvern și gerează puterea politică la ordinele dlui Iliescu.

În ce privește perspectivele viitoare, am certitudinea că, la alegerile anticipate, care se preconizează a avea loc în primăvara viitoare, partidul de guvernămînt nu va depăși 15% din voturile electoratului român și Convenția Democratică va optîne o majoritate relativă. De o majoritate absolută încă nu poate fi vorba în actuala atmosferă din România.

Guvernul nu va ceda decât sub presiunea morală a sindicatelor sau a manifestațiilor de

stradă. Pînă atunci va căuta să prelungească agonia guvernamentală, fără să se sinchisească de sărăcia populației, de lipsurile evidente și de imposibilitatea de a realiza ieșirea din impasul economic.

Care e situația Opoziției? Convenția Democratică este compusă din 8 partide parlamentare și 10 organizații politice cu caracter civic. Ați auzit, desigur, fel de fel de speculații asupra existenței unor neînțelegeri, că această Convenție e gata să explodeze, că exista mișcări centrifugale care ar slăbi-o. Nu e de contestat. E reală și firească această analiza pentru că e vorba de atîtea formații cu identitate proprie, tactică proprie, unele au chiar program și doctrină, nu se potrivește o doctrină cu cealaltă și nici strategia politică nu e aceeași. E normal să fie diferende, cînd sunt 18 formații care au interese diferite și reprezintă fiecare alte structuri sociale.

În ultimii 3 ani și jumătate am făcut eforturi, aș putea spune supraomenești, pentru a menține solidaritatea Convenției Democratice. Și continui să le fac. După opinia mea, în confuzia și anarhia care domnesc în țara noastră, n-am ajuns încă în momentul confruntărilor ideologice. Ele vor interveni abia atunci cînd premisele pentru o discuție, în cadrul constituțional stabilit, vor putea avea loc, cînd din alianța, care este Convenția Democratică, se vor putea desprinde partidele, concurîndu-se în fața electoratului românesc pentru a-și disputa întîietatea, fiecare pe baza programului propriu. Fiind încă departe de acest moment, obligația patriotică a tuturor oamenilor conștienți este de a susține solidaritatea Opoziției, care, dacă dispare, nu face decât să promoveze criptocomunismul în România.

Deci, aproape tot ce se colportează în legătură cu disensiunile din cadrul Convenției au la bază niște realități, pe care nu le ascundem. Sunt discuții permanente, confruntări de idei, de inițiative, de tactică și strategie, fiecare dintre formații crezînd că ce a preconizat ea este ideal. Asta nu însemnează însă că această alianță se va sparge. În orice caz vom face tot posibilul ca această Convenție Democratică să se consolideze, să continue funcționarea ei pînă la doborîrea criptocomunismului.

Indiferent de modul în care va evolua situația din România - și nu există decât o perspectivă îngrijorătoare, cea a unui spor al sărăciei pînă la marginile insuportabilului -, eu cred că s-a depășit momentul recrudescenței comuniste, moment pe care-l trăiesc acum celelalte țări foste comuniste. Noi ne găsim în urma tuturor statelor din Europa, ca sărăcie și dezorganizare din cauza puterii politice, dar ne găsim înaintea lor din punct de vedere al perspectivelor politice. Am certitudinea ca proximele alegeri, pe care eu le consider anticipate, vor aduce cîștig de cauză Convenției Democratice, că în cadrul ei nu se vor ivi mișcări centrifugare. Actuala Putere are toate condițiile de afirmare și de prelungire a puterii în dauna populației, de aceea avem nevoie neapărată de solidaritatea Opoziției.

În ce privește perspectivele imediate, nu vîd nici o soluție emanată de cabinetul Văcăroiu pentru o tentativă de ieșire din impas. Cu toată propaganda care și-o fac, îndrăznesc,

cu deplină răspundere, să spun că acest cabinet e compus din incapabili și că Opoziția are zeci de persoane, mult mai apte să gereze treburile publice, decât domnii care s-au cocoțat la guvern și care gerează puterea politică la ordinele dlui Iliescu.

DISCUȚII

În programul PNȚCD sau al Alianței Civice ar trebui să existe o propunere clară în ce privește integrarea economică a Basarabiei. (A. Holban)

C.C. - Atitudinea PNȚCD este cunoscută: Basarabia a fost, este și va fi pămînt românesc. În consecință noi ne-am opus categoric recunoașterii independenței Republicii Moldova cu argumentarea că nu poate să fie două state românești vecine, independente unul de altul. Am fost contra tuturor demersurilor de pliere a autorităților românești, pe lîngă guvernul Uniunii sovietice și apoi pe lîngă guvernul Federației Ruse. Atitudinea umilitoare, obediintă pe care o practică actualul guvern, de teama de a nu supăra pe marele vecin de la răsărit, este condamnată și echivalează cu trădarea de neam. Ce demersuri am putut face? Ne-am desolidarizat de Pactul pe care l-a făcut dl. Iliescu, încă pe vremea lui Gorbaciov. Ne-am desolidarizat de tărășenia, îmi iertați cuvîntul, dintre dl. Iliescu și dl. Snegur, total obediient puterii rusești și al căru patriotism este absolut contestabil, fiindcă tot ce a făcut a fost în dauna unificării provinciei românești Basarabia cu țara mamă. Dificultăți există pentru că situația economică a țării noastre este dezastroasă.

Am pierdut două momente propice - la prăbușirea Uniunii Sovietice cînd se putea deceta revenirea Basarabiei și a Bucovinei de Nord la țara mamă și al doilea, momentul puciului - din cauza inconștienței guvernării de la Chișinău și din cauza platitudinii guvernului de la București. Noi suntem mai puțin temători de impresia pe care o facem rușilor. De fiecare dată am afirmat dreptul nostru asupra Basarabiei și Bucovinei. Am și încercat pe cale partinică să luăm contact cu partidul creștin-democrat ucrainean, în credința că ei vor fi mai înțelegători și vor pricepe că regiunile românești din Basarabia anexate de Stalin Ucrainei - Hotinul, Ținutul Herței, sudul și nordul Bucovinei - nu aparțin, n-au avut nici o contingentă istorică cu Ucraina. Spre surprinderea noastră, acest partid de opoziție - pe care, în consecință nici nu l-am mai susținut pentru a intra în Uniunea europeană creștin-democrată, acuzîndu-l direct de naționalism și xenofobie - ne-a răspuns, prin șeful lui: noi nu negociem teritoriul sînt al Ucrainei, așa cum l-am moștenit, așa îl vom păstra. La întrebarea, cu ce justificare, cînd v-a aparținut vouă, vreodată, Hotinul sau sudul Basarabiei, ne-a răspuns că nu facem aici istorie, facem delimitare teritorială. Drept care, în bătaie de joc, le-am spus, bine, o să revendicăm și noi Ucraina pentru că, pe vremea lui Duca Voda am stăpînit-o în întregime.

Unde se situează partidul dlui Roman?

C. C. - După decretarea sa ca partid de opoziție, Partidului Democrat ne-a făcut o curte asiduă, manifestîndu-și chiar intenția de a intra

în Convenția Democratică. De la început, am opus acestei cereri condiția să-și asume răspunderea pentru toate greșelile făcute în complicitate cu FDSN-ul și să se delimiteze de acele grave erori de care nu este vinovat. Înainte de a lua această atitudine de clarificare, nu poate fi vorba decât de o acțiune paralelă, pe care acest partid o poate avea la rînd cu atitudinea noastră, în privința intereselor majore ale țării.

Există un proiect de guvernare ?

C. C. - Atît partidul nostru, cît și CDR are programe de guvernare. CDR are un program colectiv, dezbătut și aprobat, pe obiectivele proprii tuturor. Are chiar un program complex - un program de criză, pe primele 6 luni de guvernare, unul mediu și un program de lungă durată. Programele n-au putut fi mediatizate din lipsă de resurse materiale, dar ele există, au fost depuse în Parlament, comunicate factorilor în drept și parțial au fost și comentate.

Problema imobilelor naționalizate (Ctin Ghica)

C. C. - Avem avocați care au cîștigat procesele de recuperare a bunurilor confiscate. În foarte multe cazuri însă, intervine executivul și împiedică aplicarea sentinței. O lege votată în Parlament stipulează că sentințele definitive privind restituirile de bunuri se suspendă în aplicarea lor. Nu e o anulare, ci o amîinare a aplicării. Există 11 maniere de confiscare a proprietăților urbane, începînd cu confiscare naționalizare, expropriere, abandon, donație etc, care au fost prinse în lege, deci 11 categorii de deposedare a proprietarilor urbani. Din păcate, în actualul stadiu al proiectului guvernamental, nu se va beneficia de restituirea imobilelor decât în niște condiții aberante, prin restrictivitatea impusă de guvern. Noi vom vota contra acestei legi, lege care va avea valoare doar pe durata actualului guvern, dar, deocamdată, perspective de încadrare în statul de drept și de reparare a nedreptăților flagrante făcute de regimul comunist nu sunt, pentru că e și greu ca exponența neocomunistă să facă ceva care să jeneze activitatea de 40 de ani a părinților și antecesorilor lor.

Care sunt legăturile între Iliescu, Măgureanu și ruși? (Vlad Stolojan)

C. C. - În ce-i privește pe ruși, exista confirmarea făcută de autoritatea directorului SRI: KGB, care a avut cca 6.000 de angajați, a rămas în integritate lui în funcție în România, schimbînd numai adresa stăpînilor, în loc de URSS, acum colaborează cu Federația Rusă. Nu știu dacă au venit alții, dar, în orice caz, n-a plecat niciun agent. La armata de kagebiști se mai adaugă și cițiva generali de la noi, care sunt evident agenți KGB, cărora încă nu li s-a luat comanda, deși s-au făcut cereri insistente în acest scop. Dl. Măgureanu este personajul fidel, de mare încredere, al dlui Iliescu. Colaborarea merge așa de departe, încît unii spun că dl. Iliescu este omul lui dlui Măgureanu...

Care a fost scopul vizitei dlui Iliescu la Paris?

C. C. - Nu știu cine mi-a pus întrebarea, dar probabil că e o persoană care a trăit și ultimii zece ani și știe, din informații concrete, de eforturile pe care le făcea dl. Iliescu pentru a primi și a face vizite. În mod spectaculos, am aflat că există un ordin circular către ambasade ca să depună eforturi pentru a mijloci invitația dlui Iliescu în diverse țări, sau acceptul șefilor

țării respective de a veni în România. Este metoda confirmării internaționale a unui șef de stat a cărui autoritate este contestată cel puțin de o parte a populației în interior. Și, după ultimele sondaje, această contestație a sporit la 60%.

Restaurarea monarhiei.

C. C. - PNȚCD a afirmat, fără nici o reticență, că este un partid monarhist și nu vede o soluție a ieșirii din criză decât prin monarhie. Nu sentimentele mele de atașament față de M.S. Regele, nu romantismul de a avea din nou monarhie pentru a reinstaura instituțiile vechi, călcate în picioare de comuniști, ci este vorba de o socoteală pragmatică: convingerea mea și a multora este că în țara românească nu există nimeni care să aibă vocația de a polariza simpatia populației și încrederea opiniei publice în afară de Regele Mihai. I-am spus în glumă că prezența Majestății Sale e atît de necesară în țară, încît eu aș face contract să vină pe cinci ani să restabilească ordinea și statul de drept. Există și opinii divergente, chiar în cadrul Convenției Democratice. Din protocolul cu care toate formațiile componente au fost de acord, problema monarhiei nu face parte. Prin urmare, avem și în CDR partide care nu sunt monarhiste, dar, după opinia mea și a partidului pe care-l reprezint, ideea restaurării monarhiei este ideea de bază pentru introducerea legalității, a statului de drept și a normalității în țara românească. Care sunt posibilitățile restaurației? Întrucît Majestatea Sa, cu seriozitatea, cu conștiința misiunii pe care o are, a declarat că niciodată nu va forța nota revenirii în țară ca suveran decât cu acordul poporului român, obligația noastră e să obținem acordul poporului român. În ultimul sondaj, procentul adeziunii la monarhie, ar fi de 31%. Trebuie să ajungem la 51%, sau trebuie să ajungem la guvern.

Campania de denigrare a poporului român în străinătate, sub pretextul că atacă comunismul.

C. C. - S-ar putea ca, în statele cu reminiscențe comuniste, să existe asemenea atitudine. Eu cred că România, fără o vină a ei, nenorocita, este atacată că are în fruntea ei criptocomuniști, nu pentru că ar sprijini comunismul. Pentru ca poporul român n-a sprijinit niciodată comunismul. Iar cei care s-au înscris în PCR, pe care noi îi considerăm simplii cotizanți, au fost tot atît de comuniști cum sunt eu. Au urmărit niște interese: prezervarea situației, a familiei, chiar și avansarea în slujbă, înscrierea la doctorat, etc, toate condiționate de calitatea de membru de partid. Am cunoscut zeci de membri de partid care-și plăteau cotizația înjurînd. Nu aceștia sunt cei care au sprijinit comunismul, el a fost instaurat prin tancurile sovietice și printr-o mînă de cozi de topor. Din păcate, aceste cozi de topor nu s-au spulberat, au copii, au familie, au interese și, ce-i mai grav, au bani, au mijloace materiale, care nouă ne lipsesc și, din cauza aceasta, există prelungirea agoniei comunismului în România. N-avem ce face altceva decât să-l demolăm bucată cu bucată, dar pentru aceasta nu e nevoie să strige în pustiu cineva, este nevoie de solidarizarea majorității poporului român. În momentul în care vom reuși să convingem opinia publică să-și îndrepte gîndul spre propriile interese, am cîștigat partida.

Se poate restructura țara fără înlăturarea minciunii?

C. C. - Minciuna a ajuns metodă de guvernare. Se minte într-un mod infernal, de la ultimul ușier, pînă la președintele statului. Eu, personal, nu mai am relații cu dl. Iliescu pentru că a spus o minciună gogonată la televiziune. L-am somat s-o rectifice, după ce am probat că e minciună. A refuzat. Maniera guvernului este de a arunca în spatele Opoziției toate nerealizările lui. Cea mai la îndemînă figura este Coposu: pentru îngheț, pentru secetă, pentru criză, pentru sărăcie, eu sunt de vină. Asta n-ar fi nimic, dar minciuna a ajuns la rang de deprindere oficială și blocarea adevărului, pe care îl reclamă cu atîta asiduitate și energie opinia publică, nu poate fi aflat. Orice încercare de a lămurii amănunte de culise - legate de asasinatele din decembrie '89, nu mai vorbesc de activitatea comunistă din anii dictaturii, dar chiar o serie întregă de necunoscute de la dictatură încoace și pentru care exista posibilitatea de elucidare - este refuzata categoric. Știți ce se întîmplă în comisia de corupție, în cea de restabilire a drepturilor încălcate: se blochează orice inițiativă care ar avea drept consecință o afectare a interesului cuiva din oamenii stăpînirii.

Despre naționalism și creștinism (Ion Ghica)

C. C. - În general se încurcă lucrurile. Naționalismul este o virtute, nu este un păcat. Toate partidele tradiționale au în denumirea lor cuvîntul național. Nu naționalismul este de condamnat, ci acest hiperpatriotism care nu face decât să promoveze forma actuală a comunismului. Naționalismul nu presupune nici xenofobie, nici un fel de ostilitate și dușmănie împotriva celorlalte etnii. Presupune un devotament patriotic, și ar trebui să fie nebulun un om care ar lepăda aceste interese ale poporului român.

Partidul pe care îl reprezint are vechimea de la 14 mai 1848, cînd s-a născut ca program pe Câmpia Libertății, din cele 16 puncte ale lui Simion Bărnuțiu. 4 din aceste puncte sunt date de principiile moralei creștine, care au fost integrate în doctrină și se mențin și acuma. Sunt de acord că naționalismul românesc și creștinismul trebuie să fie la baza tuturor programelor politice, deși, în ultimul timp, o parte din formațiuni, considerînd aceste principii ca arierate, au încercat să le abandoneze. Nu pot fi abandonate, fiindcă sunt legate de tradiția și de ființa poporului român.

Cum putem spera alegeri anticipate?

C. C. - Sigur că ei nu doresc alegeri, fiindcă îi deranjează ideea ca digestia să le fie afectată de mișcări politice sau de schimbări de structura parlamentară. Nici dl. Iliescu n-are interesul să le promoveze. Dar ele vor fi determinate de falimentul guvernului. Dacă executivul nu va fi în stare să gereze gestiunea curentă, dacă nu va avea posibilități să repună în mișcare industria românească, dacă nu va putea să ridice nici producția, nici productivitatea, prin forța lucrurilor se va ajunge la alegeri anticipate, atîta vreme cît alte soluții determinate de ideile de traversare a crizei nu pot fi găsite. Dacă observați, guvernul nici nu încearcă să rezolve criza, vorbesc de cea economică, nu mai vorbesc de criza morală pe care o promovează

și o alimentează. Eu sunt convins că alegerile anticipate se vor face peste voința partidului de guvernământ și peste voința dlui Iliescu.

Propaganda electorală a PDSR și campania împotriva lui A. Năstase.

C. C. - PDSR este un partid conjunctural, fără structuri politice, fără organizații locale. A încropit niște organizații urbane din factorii care dețin puterea politică și dispun de poziții economice, dar neavând un program și o ideologie, singurul său liant este interesul pragmatic de moment: unul e prefect, unul e primar, unul e responsabil la Fondul Proprietății Private, altul e șeful comisiei de restituire a bunurilor din proprietatea rurală, fiecare din ei caută să menajeze aceste interese și, depășindu-și mandatul, chiar terorizează populația care nu e încă total emancipată de frică. Acest partid, în momentul căderii de la putere, se volatilizează,

se destramă. Deocamdată, caută să încropească organizații teritoriale și locale cu caracter politic pentru ca să aibă pe cine conta în cazul alegerilor anticipate, fiindcă nu mai pot conta să-i tragă dl. Iliescu, ci trebuie să lanseze un program pe care nu-l au. Asta este explicația precipitării lor în campania electorală.

În ceea ce-l privește pe dl. Năstase, trebuie să fac o precizare. Dl. Chebeleu a aruncat vina pentru campania contra lui A. Năstase tot pe Opoziție, ca și când Opoziția și nu dl. Iliescu l-ar fi numit pe dl. Iorgovan membru în Curtea constituțională și candidat la președinția acestei Curți la anul viitor, ca și când Opoziția ar avea vreo contingentă cu ziarul "Adevărul". Cît privește campania împotriva dlui Năstase, ea pornește de la Cotroceni. La un moment dat, dl. Năstase - de dragul ramurei radicale din partid, uneori sare peste cal ca să mulțumească exigența celor care s-au opus la alegerea sa ca președinte executiv - a făcut niște gafe

protocolare care, probabil, l-au supărat pe dl. Iliescu. În momentul în care atitudinea dlui Năstase a fost considerată insolentă, s-a căutat un remediu pentru, cum se zice la mahala, a-i scurta nasul.

Pactul Mării Negre, este benefic sau dăunător?
C. C. - Indiscutabil, e dăunător pentru că prin mijlocirea lui se încearcă prelungirea influenței imperiului rusesc asupra țărilor riverane cu Marea Neagră. Dorința lor este de a se constitui în jandarmi ai fostelor republici unionale, lucru care, din păcate, este consimțit, cel puțin tacit, și de către țările occidentale. N-am vrut să fac digresioni în politica externă, dar, să știți, nu stăm foarte bine în ce privește consecințele pentru România ale politicii duse de marile puteri. Suntem aproape de riscul de a se repeta greselile grave făcute pe vremea lui Ceaușescu. Sperăm că nu se va ajunge chiar acolo, dar pericolul există.

ÎNCREDEREA

pag. 1

inexactă. Cîtă vreme marile întreprinderi și bănci aparțin statului, faptul că au devenit întreprinderi autonome nu schimbă mare lucru. Salariile, dobânzile, creditele, cursul valutar și mulți factori care determină prețurile rămân controlate de stat. Nu ajunge nici ca legile să fie votate când aplicarea lor este la discreția unor funcționari verosi și sau care urmează instrucțiuni oficiale și oculte.

În cursul dezbaterilor de după amiaza, miniștrii români au răspuns întrebărilor reprezentanților întreprinderilor, care se plîngeau de corupție, abuzuri și chiar de măsuri legale și administrative care împiedică sau periclitează dezvoltarea întreprinderilor cu capitaluri străine.

Nu ajunge ca Ion Iliescu să dea vina pe corupția sau nepriceperea birocrăției sau să regrete decapitalizarea întreprinderilor din cauza inflației, dacă nu li se va pune capăt. Străinii care au bani pot investi în țări unde aceste neajunsuri nu există iar cei care n-au s-au dovedit a fi de multe ori o povară pentru țară. Cîte din cele 30.000 de întreprinderi mixte nu au adus României mai degrabă pagube decît câștiguri, folosind doar celor la putere ca să-și transfere averi în țări străine?

În loc să dea exemplul diviziunii internaționale a muncii din vremea COMECON-ului, care s-a dovedit neviabilă, era preferabil ca Iliescu să expună proiecte economice pentru redresarea țării. Absența celei mai sumare referințe la asemenea proiecte este îngrijorătoare pentru o țară lipsită de autostrăzi și căi ferate moderne, cu orașe și sate în paragină și fără învățământul și îngrijirea medicală care să ridice media de viață și nivelul tehnico-științific la nivelul european.

Auditoriul a înțeles din expunere că este prudent să mai aștepte cîtiva ani pînă se limpezesc lucrurile, pentru a investi în România. Nici președintele, nici miniștrii săi nu au inspirat încredere.

Concluzia a fost întărită de răspunsurile evazive date de președinte la întrebările privind integrarea țării în Europa, politica României față de întreprinderile mici și medii și exploatarea petrolului românesc de către stat, sau de întreprinderi cu capital străin. Cine poate căpăta încredere în pretinsa voință politică de a privatiza marile întreprinderi românești, cînd regimul ezită să privatizeze chiar și rafineriile care aparțineau odinioară capitalurilor particulare românești și străine. Iar fără

privatizarea marilor întreprinderi și bănci care aprovizionează și finanțează ansamblul economic, nici cele mici și medii nu se pot dezvolta, rămînînd indirect sub dependența statului.

Expunerea dlui Coposu avea loc într-un climat mai favorabil, dar nu neapărat mai puțin sceptic. Desigur, majoritatea românilor din străinătate doresc o schimbare politică favorabilă opoziției, dar cei mai mulți rămîn cu atît mai sceptici cu cît nu resimt efectiv schimbarea politică din țară.

Critica regimului și analizele președintelui PNȚCD au fost bine primite. Prezentarea sa lucidă și sobră se deosebește substanțial de zvonurile, descrierile și comentariile presei din țară, fie chiar de opoziție.

Respingerea categorică a unor formule de compromis a fost și ea binevenită, auditoriul român din țară ca și din diaspora fiind prea des tentat de aranjamente, deși mai toate s-au dovedit iluzorii în trecut.

Înregistrăm cu satisfacție încrederea exprimată de Corneliu Coposu privind perspectivele unor alegeri anticipate și împărtășim convingerea sa că partidele regrupate în jurul președintelui Iliescu nu ar întruni actualmente decît o minoritate de voturi. Suntem însă mai preocupați de posibilitatea puterii de a falsifica alegerile.

Am scris în repetate rînduri că fraudă electorală din toamna lui 1992 a depășit 10% din voturi, cifră evaluată la 8% de președintele țărănist. Frauda, însă, nu este singura racilă a sistemului electoral din România. Reprezentanta proporțională are efecte cel puțin la fel de nocive. Fără un sistem majoritar, România nu va putea fi guvernată și puterea efectivă va rămîne în mîna forțelor oculte. Importanța sistemului de vot este determinantă și va putea fi constatată din nou în Franța, cu prilejul alegerilor europene din 12 iunie. Spre deosebire de alegerile parlamentare, unde votul majoritar a permis constituirea unui guvern coerent, votul european este proporțional și va duce la ineficacitatea partidelor reprezentate. Socotim regretabil ca PNȚCD nu cere modificarea legii electorale.

Opsiunea monarhică afirmată de PNȚCD este cunoscută și a fost la unison cu majoritatea participanților de la Paris. Independent de faptul că nu împărtășim această opțiune, socotim afirmația dlui Coposu că *nu vede o soluție a ieșirii din criză decît prin monarhie* ca o greșeală politică.

Dacă lucrurile ar fi într-adevăr așa, ar însemna că pentru a ieși din criză ar trebui înfi adus fostul monarh, ceea ce nu poate fi realizat

momentan decît de SRI și căpeteniile armatei, care dețin realitatea puterii. În asemenea ipoteză, fostul rege ar rămîne prizonierul acestor forțe, cum a mai fost prizonierul altora în domniile sale trecute.

Celelalte opțiuni pentru restaurarea monarhiei sunt *să ajungem la 51%* (în opinia publică) *sau să ajungem la guvern* (spusă și înțeleasă ca o glumă).

Cum însă numai o parte din Convenția Democratică este favorabilă monarhiei, chiar dacă opoziția cîștigă alegerile, nu înseamnă că majoritatea votanților vrea restaurația. Numărul monarhiștilor fiind mai scăzut decît al opozițiilor, ar trebui ca peste 80% din electorat să voteze pentru Convenție ca, din aceștia, să se desprindă o majoritate absolută de votanți în favoarea monarhiei. Asemenea majorități se regăsesc rar în alegeri oneste.

Ipoteza glumei de mai sus: *sau să ajungem la guvern*, trebuie luată în serios. Restaurația fără votul prealabil al populației ar fi o încălcare evidentă a principiilor democrației. Riscul unei asemenea încălcări poate fi limitată cîtă vreme în fruntea opoziției este un om care nu renunță la morală în politică. Cîți însă din monarhiștii recenți și din cercul fostului monarh se vor sinchisi de principiile democrației dacă pot lua puterea?

România are precedentul nefericit al regelui Carol II, readus de Iuliu Maniu tot pentru a scoate țara din criza în care se afla sub regență. Carol a părăsit-o cu forța, zece ani mai tîrziu, într-o situație cu mult mai dezastruoasă. Este mult mai greu să scapi de un rege nedestoinic decît să realegi un președinte.

Dacă nu vrea să piardă încrederea opiniei publice, opoziția nu poate rămîne ambiguă în privința monarhiei. Pentru a nu crea disensiuni între forțele care o compun, opoziția poate fie să renunțe, fără ambiguitate, la restaurarea monarhiei sau să spună clar că în primele trei sau șase luni va proceda la un referendum privind monarhia. Dacă nu face nici una nici alta, va irosi principalul capital de care beneficiază - încrederea populației. Desigur, problema monarhică nu este principala problemă a românilor. Pentru opoziție însă constituie un handicap determinant și o piedică ce trebuie înlăturată pentru soluționarea crizei în care ne aflăm.

Ieșirea din impas nu depinde de o a treia domnie a fostului rege Mihai, ci de încrederea pe care o vom putea recăpăta în propriile noastre puteri.

Mihai KORNE

■ În februarie a.c. Federația Sindicatelor din Învățământul Preuniversitar (FSÎP) a semnat un protocol cu ministrul Educației și Învățământului, Petre Maior. Acesta din urmă, care a acceptat să rezolve toate revendicările în schimbul neîncheierii anului școlar, nu s-a ținut de cuvânt. Actualul buget pentru învățământ a scăzut de la 2,9 (1993) la 2,5 din PIB, iar raportat la bugetul total a scăzut de la 14% la 12%. Aceste cifre sunt considerate de FSIP o decizie împotriva învățământului, perpetuându-i precaritatea: școli de chirpici, clase de 40 de elevi, lipsa de dotare și de manuale. "Școala a devenit o fabrică de diplome fără acoperire, ajungând la un nivel minim, necompetitiv", a declarat președintele FSIP, Cătălin Croitoru.

Profesorii au decis, începând cu 9 mai, încheierea anului școlar, adică neîncheierea situațiilor, în cazul în care Parlamentul nu alocă un buget decent învățământului. Aceeași atitudine o va adopta Federația Sindicatelor Libere din Învățământ (FSLI), președinte Victor Ciorbea, care a organizat un referendum, votat în acest sens de 73% din cei 114.000 de membri. Sindicatele profesorilor sunt susținute de Blocul Național Sindical.

În 19 mai a avut loc un marș al tăcerii, pornit din fața ministerului Finanțelor până în Dealul Mitropoliei, al FSIP, FSLI, Federația Autonomă din Învățământul Preuniversitar, Federația Sindicatelor Învățământului Superior "Alma Mater". S-a cerut insistent demisia ministrului Petru Maior, care a jignit public acțiunile revendicative sindicale și a ignorat criza fără precedent din învățământul românesc. S-a citit mesajul de solidaritate al Internaționalei Educației (cuprinzând 225 de organizații din 118 țări, cu 20 de milioane de aderenți). În comunicatul final se specifică: "Conform statisticilor UNESCO, România cheltuiește 2,1% din PIB pentru învățământ, ceea ce o situează pe plan mondial în grupa a 15-a, mult după anumite țări africane precum Burkina-Fasso, Burundi și Camerun".

Din partea guvernărilor un singur semn: apariția inspectorilor

în școlile care s-au solidarizat protestului, în unele regiuni cerându-se liste cu participanții la operația "înghețarea anului de școală".

Învățământul românesc se afla în pragul unui faliment de mult anunțat. Mii de școli, construite înainte de primul război, sunt pe cale să se dărîme - plafonul unui liceu din Focșani s-a prăbușit în 26 mai 1994, din fericire, după ce copiii părăsiseră clasa -, Ministerul Educației și Învățământului nu are bani să achite Editura Didactică pentru manualele editate, profesori au salarii cu 20% sub media pe economie, mulți dintre ei au emigrat sau au renunțat la profesie.

FSLI a anunțat, în 25 mai, blocarea anului școlar. Peste două zile, guvernul a decis să acorde, începând cu 1 iulie, o primă de vacanță cadrelor didactice. În fine, în 30 mai, FSIP a încheiat cu ministerul de resort o convenție pentru soluționarea întregului pachet de revendicări. Era și timpul, la început de iunie are loc la Sinaia o consfătuire a miniștrilor învățământului din Europa de Centru și de Est asupra stadiului reformei...

■ Curtea Constituțională a

Prieteni îi alegi

Dl. Dimitrie Sturdza din Elveția s-a considerat defăimat de răposatul Vintilă Brătianu în elogiul adus părinților *celui care acum este prietenul lui Iliescu* (Lupta, nr. 220, pag. 5, col. 1)

Interesatul ne cere spațiu publicitar pentru un lung articol care enumeră ajutoarele aduse de el în România, finanțarea partidului liberal, participarea acestuia la guvernul post-decembrist și faptul că este prieten cu regele Mihai și cu preoții din Iași, Alba-Iulia și Oradea.

Lupta nu are spațiu publicitar și termenii evocați nu justifică un drept de răspuns decât dacă ar fi contestat afirmația, ceea ce n-a fost cazul. Este însă amuzant ca dl. Sturdza să se simtă defăimat de prietenia cu Iliescu!...

Oare și acesta se socotește prieten cu cel dintâi? (M.K.)

declarat Legea impozitului agricol neconstituțională, neputînd intra în vigoare pe '94, deoarece s-ar încălca principiul retroactivității. Aparent, această decizie confirmă opinia parlamentarilor opoziției. Unii comentatori cred, însă, că nu e vorba de un act reparatoriu, ci de o lovitură dată administrațiilor locale, care urmau să beneficieze de fondurile venite din impozitare. În 25 mai, Opoziția din Camera Deputaților a reușit să blocheze textul modificat al Legii impozitului pe venitul agricol, respins de Curtea Constituțională, dar în plenul Senatului textul legii a fost adoptat, luîndu-se în considerare obiecțiile Curții.

■ Într-o vizită făcută la Satu-Mare, președintele Iliescu și-a permis o imixtiune fără echivoc în treburile judecătorești sfătuiind administrațiile locale să nu ia în seamă sentințele tribunalelor privind retrocedarea unor imobile naționalizate, fiindcă sunt "hotărîri judecătorești fără temeie legal!..."

Peste cîteva zile, s-a dus în capitala Prahovei și i-a îndemnat pe țărani la "întovărășiri agricole". Și fiindcă președintele a poposit aici în 26 mai, comentariul televizat a amintit că la aceeași dată a vizitat Ploieștiul și Mihai Viteazul...

■ Paul Everac, catastrofalul fost director al Televiziunii Române, a fost răsplătit cu numirea în funcția de atașat cultural al României pe lînga ambasada din Viena, în locul poetei Grete Tadler.

NATURALIZARI

"Journal Officiel", din 29 mai și 5 iunie 1994 publică numele următoarelor persoane născute în România, care au obținut naturalizarea franceză: Abrudan Horia Mirel, născut la Cluj Napoca; Adina Emilia Abrudan (n. Bojan), născută la Cluj Napoca; Abrudan Cristina, Daniela, născută la Turda; Mircea Alexandrescu, născut la Timișoara; Constantin Legrand, născut la Orșova; Molnar Francisc, născut la Adea; Strujan Vladimir, născut la București; Doina Strujan (n. Iacobsohn), născută la București; Bogdan Agape, născut la București; Ciomac Paul Ion, născut la București; Ciomac Georgeta (n. Efstatiade), născută la Bacău.

DECESE

În noaptea de 31 mai a murit subit, la București, VINTILA BRĂTIANU; actorul Ștefan Tapalagă; dr. Mircea Ghișescu; Radu Albala; Carmen Isabella; Leonard Bunescu; Bogdan Fulger; ing. Gh. Seremet; geolog Niță Pion Petre; dr. Dănescu Ionel; ing. Paula Manolache; Smaranda Bobu; ing. Miron Ctin Bălăcescu; ing. Rentea Dtru; Gh. Albu; av. Sebastian Niculescu; Florea Cheran; Edgar Weiszfeiler; prof. univ. Ioan Severin; col. dr. Emil Bărcănescu; prof. dr. ing. Vălu Florin; ing. Silvia Partenie; dr. Vasile Ionescu-Movilă; Rozica Cocuța Mihăilescu; prof. Pompiliu Grigorescu; Thanas Cipi; chimist Florentina Olga Tomescu; ing. Marius Preda; ing. Zăvoianu Dorin; ing. Stoica Ioan; Marius Călinescu; Raisa Suceveanu; ing. Puiu Petreanu; prof. Ctin Rădulescu; Georgeta Butoiescu; dr. Dumitru Bojin; prof. Maria Ionescu; ing. com. de av. Ionel Pestrea; Aurelia Vochină dr. Aurel Strat; dr. Toșu Mihail Mircea; Elena Găman; Valentin Similache; col.(r), scriitor Vianu Iosif; căp (r), veteran de război, Dan Tătărescu; Ștefania Stănculeasa; Gh. Petreanu; Elisabeta Costache; Mary Zabetu; ing. Nicolae Crăciun; George Demetrescu; presbitera Zoe Hanganu; prof. Lucia Pamfil Georgian; Anatolie Rodnov; Anghel Petre; ing. Mihai M. Mărculescu; Petre Săulescu; Mărioara Mărăndici; prof.Crenguța Gălgău; av. Aurelian Pandelescu; Zoe Oprescu Dumitrău; Mirela Șanța; Ctin Drăgan; dr. George Câlțea; Simona Gane (la München); Ion Fruntelată; Marioara Thodorescu (n. Comoniță); Marioara Staicu; Elena Nicolescu; Lucia Elena Șerbănescu; dr. George Câlțea; scriitorul și traducătorul Tiberiu Utan; Mihai Arinei; m.(r) Eugen Opriș; Ana natalia Dumitrescu; Virgiliu Ioan Ionescu; Calnegru Nicolae; Ana Zaharia; Viorica Rusu; ing. Mihai Pachica.

le combat

Directeur: Michel Korné 7/06/94
ISSN 1148 - 7321

NUMERO 226

TARIF D'ABONNEMENT ANNUEL

En Francs Français:

FRANCE FRF 250
EUROPE FRF 300

En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit.
DEM 100 - CHF 90 - GBP 35

Par avion :

AMERIQUE
AMERIQUE DU NORD FRF350
ISRAEL
AMERIQUE DU SUD
ASIE FRF 450
AUSTRALIE

USA 60 ou équivalent

USA 70 ou équivalent

125 Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud-France
Tel. (33-1) 46020540 Telefax (33-1) 46 02 14 37 - Tlx 270152 F
Commission Paritaire N° 65481 - CCP. : 11 341 71 A Paris

VISITE ROUMAINE AU CNPF LE 15 AVRIL 1994 (II)

Suite de l'allocution du Président Iliescu lors de sa rencontre avec les représentants des entreprises françaises travaillant en Roumanie.

Ion Iliescu

Alors nous Roumains, nous sommes trouvés dans une situation tout à fait particulière où nous devons compter seulement sur l'acceptation par la population des sacrifices nouveaux après une situation assez grave, parce que l'explosion sociale de décembre 1989 était liée aux difficultés économiques et sociales et maintenant nous demandons de nouveaux sacrifices, parce que la difficulté économique est réduite. Alors de ce point de vue, dans cette période très difficile le soutien extérieur et la coopération sont nécessaires, parce que nous ne demandons pas de cadeaux extérieurs, nous demandons seulement des relations économiques ouvertes, sans réserves et le partenariat, ce qui est nécessaire, pas seulement pour la Roumanie, mais en général pour l'économie européenne et mondiale.

De ce point de vue, je voudrais vous préciser que nous n'avons pas d'appréciations négatives. Je pense que les relations politiques entre la Roumanie et la France sont excellentes, elles sont basées sur des traditions historiques, sur un rapprochement affectueux, basés sur notre activité, sur notre francophonie et surtout sur des relations politiques qui ont marqué toute l'histoire moderne et contemporaine de la Roumanie. La révolution française, le soutien politique de la France ont marqué le développement de la Roumanie, la lutte pour l'indépendance nationale, pour la création de l'Etat moderne roumain au siècle dernier, la formation de l'Etat unitaire national après la première guerre mondiale. Après la révolution de 1989, la France était parmi les premiers qui a soutenu les efforts de la Roumanie pour de nouveaux développements démocratiques et dans les instances européennes pour s'intégrer sur le plan politique, et sur le plan économique dans le processus général européen. Aussi sur le plan économique, il faut mentionner la position de la France comme le deuxième investisseur étranger comme vous l'avez mentionné.

Je pourrais vous dire que dans ce processus qui a marqué notre évolution économique, nous avons procédé avec des mesures parmi les plus radicales. Beaucoup de monde parle que la Roumanie marche d'une manière plus lente que les autres, je pourrais dire que le contraire, dans une période trop courte de 4 ans, nous avons fait plus que les autres dans vingt ans ou dix ans qui ont eu un commencement antérieur au nôtre.

Nous avons décentralisé toute l'économie, nous avons libéralisé le commerce intérieur, le commerce extérieur, les prix, les salaires, maintenant la monnaie nationale se trouve dans un libre échange sur le marché, on a commencé la privatisation, dans l'agriculture c'est une privatisation notable, dans le domaine des services du commerce, de l'industrie, on a commencé avec une loi en janvier 1990, pour encourager l'initiative privée. Sur cette base il y a aujourd'hui plus d'un demi million de nouvelles entreprises, en commençant avec des individuelles, avec des commerces individuels et familiaux et en continuant avec des moyennes et petites entreprises, qui représentent un tiers de l'activité économique générale, un tiers de la force de travail. Cela veut dire que c'est déjà un secteur remarquable dans la vie économique.

Ce qui est le plus difficile, c'est la grande

privatisation. Nous avons une loi spéciale pour la privatisation des grandes entreprises. Toutes les entreprises, nous les avons organisées d'après l'exemple français, dans des régies autonomes, pour les infrastructures et les secteurs miniers, et dans les sociétés commerciales. Comme sociétés commerciales, il y a 6000 entreprises d'Etat, qui sont tout à fait autonomes, sans aucune direction centralisée, elles sont l'objet de cette loi de la grande privatisation.

On a cherché une certaine compensation sociale, 30% du capital social de ces entreprises a été distribué gratuitement en certificats de valeur qui devront se transformer en actions dans le processus de la privatisation de ces entreprises mais il reste quand même 70% des capitaux sociaux qui doivent être vendus.

On a créé une institution spéciale qui s'occupe du contrôle de l'Etat, propriétaire de la gestion de ces entreprises d'une part, et d'autre part qui va s'occuper du processus de cette privatisation. Jusqu'ici on a privatisé 450 entreprises. C'est pas mal, pour 2 ans d'activité.

Mais pour privatiser toutes les autres il manque des capitaux, il n'y a pas de capitaux extérieurs maintenant. Ce secteur privatisé, c'est un secteur de l'accumulation primitive des capitaux qui va participer à ce processus. Mais il faut aussi entraîner les capitaux étrangers. Il faut dire maintenant que nous avons 30 000 entreprises mixtes avec des capitaux étrangers, parmi eux des français, 800 je pense, d'entreprises communes.

Il reste quand même un processus assez bon pour assurer une privatisation générale de toutes ces entreprises, mais cela va durer. Pour cette raison nous sommes très intéressés de créer des conditions pour une participation active des capitaux étrangers. Nous avons une loi je pense assez libérale pour les capitaux étrangers, pour les investissements étrangers. Maintenant il y a une autre initiative du gouvernement qui va être discutée par le parlement pour les grands investissements de plus de 50 millions de dollars avec des facilités nouvelles et aussi on a commencé à organiser des zones libres. On va commencer avec une zone près du port de Constanza qui va lier tous les autres agents qui viennent d'outre mer, pas seulement dans le marché roumain, mais dans le marché européen. Vous avez le Proche Orient, l'espace russe, la Turquie, le Caucase et les autres. Cela va créer de nouvelles facilités.

En ce qui concerne la participation des entreprises françaises, il y a des exemples très positifs, j'ai dit quelques entreprises mixtes, celle d'Alcatel par exemple, c'est un domaine où l'expérience est très intéressante. Il y a même une certaine concurrence. Celle d'Alcatel d'une part et Siemens d'autre part. Le programme général est de moderniser le réseau national de la téléphonie, avec des centraux téléphoniques urbains. Alcatel va équiper la moitié du pays, et Siemens l'autre moitié. Il y a une entreprise d'Alcatel une autre avec Siemens, à Bucarest. Il y a de la concurrence entre eux, c'est une concurrence très bénéfique, parce que maintenant ils luttent pour abaisser les coûts de la production. Mais c'est un bon exemple, j'ai discuté avec les Français, j'ai discuté avec les Roumains, tous sont contents de cette coopération et c'est un exemple des possibilités qui s'offrent.

J'ai visité aussi une entreprise, une fabrique de sucre de France pour la technologie de la culture de la betterave et pour la modernisation de la technologie de la fabrication du sucre. L'expérience est très positive et va s'étendre. Il y a encore d'autres exemples dans le domaine de l'électronique, j'ai visité, une entreprise de Bucarest qui est en coopération avec les entreprises modernes dans ce domaine. Je pense à beaucoup de possibilités pour élargir cette coopération.

Je mentionnais l'Allemagne et l'Italie, qui sont plus actifs, l'Allemagne est bien occupée avec l'ancienne RDA, et l'Allemagne a aussi sa tradition des autres pays d'Europe.

Mais l'année dernière j'ai rencontré les représentants de Krup. Ils m'ont dit que pour eux, c'est un problème de continuer les investissements dans l'ancienne RDA parce que le coût de la force de travail est cher. Avec l'unification, les revendications syndicales ont élevé les salaires au niveau de l'Ouest du pays, alors pour eux, c'est moins avantageux maintenant d'investir dans ces conditions avec un coût de travail élevé.

Alors ils ont dit qu'ils sont plus intéressés maintenant de chercher les possibilités d'investir en Roumanie et dans ses entreprises. Cela veut dire que la concurrence passe à côté.

Il y a maintenant des intérêts des compagnies américaines, japonaises, coréennes, et je pense qu'il y a maintenant des moments décisifs dans cette période. C'est un intérêt commun et un intérêt des compagnies françaises d'utiliser ces moments-là, pour être plus présent sur le marché roumain. Et pour cette raison, je voudrais lancer ce défi, cette provocation aux français de se montrer plus dynamiques et plus agressifs.

Je sais qu'il y a beaucoup d'inertie chez nous, parce que ce processus est un processus compliqué, on a détruit une structure d'un système institutionnel et de mécanismes sans avoir les autres. La création de nouvelles structures, de nouvelles institutions, de nouveaux mécanismes demande de changer la mentalité des gens.

Tous ont voulu la démolition d'un système centralisé de l'économie mais maintenant tous attendent de la part du gouvernement le soutien pour résoudre leurs problèmes, les ressources financières. Il y a aussi une conséquence négative des cultures antérieures pour un système de planification centralisée qui contrôlait toute l'activité économique du pays, mais avec un système de redistribution de ressources basé sur des critères politiques. Dans la pratique par le plan, les entreprises recevaient la moitié de leur ressources, l'autre moitié, elles la recevaient par les banques, c'était le contrôle bancaire sur l'activité des entreprises. Mais le système bancaire était assez limité. Dans un cadre économique centralisé, il y avait seulement quatre banques commerciales, maintenant il y a 25 banques, même avec des capitaux étrangers, mais elles ne correspondent pas aux nécessités des opérations qui se sont multipliées.

Il y a 6000 entreprises anciennes d'Etat, et 500 000 nouvelles entreprises privées, même si elles sont petites, mais les opérations bancaires sont petites, alors c'est une des difficultés. D'autre part, la liquidation du système planifié dans les conditions d'une inflation accrue, cela a décapitalisé les entreprises. Elles sont seulement restées dans le

dialogue avec les banques, qui n'ont pas les ressources suffisantes. Avec l'accroissement du taux d'inflation, les intérêts bancaires ont augmenté. Cela a créé des difficultés financières majeures aux entreprises et un blocage financier. Ce sont les difficultés actuelles.

Il y a aussi les inerties du système et des mentalités des gens, et je comprends les difficultés pour les investisseurs étrangers. J'ai eu beaucoup de dialogues avec leurs représentants qui nous ont parlé des difficultés du système du blocage, des réserves des gens de prendre le risque des décisions pour résoudre les problèmes, mais il faut que les efforts soient communs pour dépasser cela. C'est toujours la pratique qui donne la confiance aux gens, les exemples que j'ai mentionnés, ce sont de bons exemples, qui encouragent les autres, ils montrent la voie d'apprendre pour transformer tout cela.

Cela veut dire que sur le plan de la décision politique, il existe en Roumanie en dépit de toutes les fabulations qui existent dans la presse française ou européenne, ou même roumaine, (parce que ce sont les sources roumaines qui alimentent les appréciations des journalistes français), il existe une décision claire, politique en ce qui concerne la réforme économique et le déroulement du processus.

Même s'il y a une nostalgie, parce dans des conditions où la situation économique et sociale des gens est difficile, il y a des gens qui pensent, que c'était mal avec l'étouffement politique et culturel, mais il y avait une assurance déjà pour leur place de travail, avec les revenus modestes, mais avec une certaine assurance. Maintenant il n'y a pas cette assurance, alors qu'il y a la valeur de la démocratie, si nous pouvons parler librement, même insulter toutes les figures politiques du pays, mais quand il n'y a pas l'assurance du travail, les conditions de vie pour eux s'aggravent. Qu'elle est la valeur de la démocratie?!

Il y a des nostalgies de ce type là, et des gens disent qu'il faut se retourner. Ce n'est pas possible de se retourner vers les anciennes structures. Il n'existe aucun pays dans le monde aujourd'hui qui pourrait vivre dans un concept autarchique de l'économie nationale. Même la Chine souffre. C'est la Russie qui peut, qui a des ressources, mais la Russie ne voudra pas retourner.

Il y a d'autres nostalgies qui peuvent se retourner en la Roumanie d'avant guerre.

C'était un pays agraire, 80% de la population vivaient dans le village, lié à l'agriculture. C'était une autre structure sociale, une autre structure économique. Il faut regarder en avant, pas en arrière.

Alors nous avons les deux nostalgies, les nostalgies du passé plus proches et les nostalgies du passé plus ancien. Ce n'est pas le contenu de la politique de la Roumanie contemporaine.

Il y a d'autres phénomènes négatifs qui sont dû à ce processus de transition. Il y a beaucoup de hiatus dans l'administration, dans la possibilité d'auto-défense de la société. La corruption et tous les phénomènes négatifs liés à cela, c'est aussi un autre problème.

Ces sont les trois aspects négatifs, avec lesquels nous devons lutter, mais il faut dire que la décision politique est très ferme dans cette direction là. Mais nous avons aussi la possibilité d'une coopération active basée sur la partenariat égal.

Un autre aspect du problème, c'est celui qui concerne la perspective européenne. Si nous marchons vers une intégration réelle ou vers une nouvelle séparation des deux Europes. Parce que maintenant nous avons dépassé la guerre froide, nous avons dépassé la séparation militaire, la confrontation militaire, mais il existe une discrétion économique qui s'accroît, et c'est peut être la barrière la plus grave en ce qui concerne le processus d'intégration générale européenne.

Pour cela il faut créer le climat correspondant et une ouverture des deux parts, un partenariat parmi les égaux, pas un "hinterland", à l'Est pour l'Ouest européen développé.

Il y a une certaine mentalité de ce point de vue, une certaine arrogance des pays développés envers les pays à tradition, et sur le plan mondial aussi, un des problèmes de l'économie et de l'équilibre mondial.

Ou bien il y a d'autres qui regardent ces pays comme des concurrents potentiels. Je crois que c'est aussi faux, le développement des économies nationales, du Centre, de l'Est de l'Europe, cela veut dire le développement des capacités d'absorption de ces marchés, de ces économies nationales, pour un partenariat réel de toute l'économie développée de l'Europe.

On peut regarder l'exemple et l'expérience des pays de l'Est, qui se sont intégrés sur la base d'un développement commun, et le développement du potentiel économique de toutes les économies nationales, cela a significatif la division internationale du travail et à développer les possibilités de coopération et les intérêts des échanges.

Tous les pays Ouest européen ont la plupart de leurs échanges économiques parmi les pays les plus développés. Cela veut dire de développer les capacités et, le potentiel économique des pays du Centre et de l'Est de l'Europe, cela veut dire de développer la possibilité d'avoir des partenaires valables. Et c'est dans l'intérêt commun.

Un dernier point, si on regarde la Roumanie, on parle de l'Europe de l'Est, si on regarde la carte de l'Europe, vous verrez que la Roumanie ne se trouve pas seulement au centre de l'Europe, mais au centre de l'Europe centrale. Il faut bien préciser la position géographique de la Roumanie. Je vous remercie.

Ph. Giscard d'Estaing

Nous vous remercions pour cet exposé si complet, qui montre à quel point vous êtes un observateur à la fois fin et très réaliste de la situation de votre pays, et c'est sûrement la meilleure garantie pour tous, que l'entente que vous avez rencontré ici sera poursuivie dans les meilleures conditions pour votre pays, et j'imagine pour vous aussi, pour le bien de tous ceux qui se sont engagés dans la coopération avec votre pays. Je pense que ce que vous nous avez dit est de nature à achever de nous convaincre les uns et les autres si certains ne les ont pas encore, que nous devons nous-mêmes contribuer de notre côté à cet effort pour le développer mais aussi pour le bien de nos propres affaires.

Le rappel historique de la première partie de l'allocation du président roumain (Combat Nr 226 du 7/06/94) avait pour but d'améliorer son image et celle du régime qu'il dirige, aux yeux des investisseurs étrangers. Cela n'a guère réussi. Certaines affirmations peu convaincantes reprenaient des slogans que le Service Roumain d'Information (SRI), héritier de l'ex-Securitatea de Ceausescu, utilise encore en Roumanie pour combattre l'influence occidentale.

Dans la seconde partie de son allocution Ion Iliescu comptait convaincre les entreprises françaises à investir en Roumanie. Comme président du comité roumain au CNPF, Ph. Giscard d'Estaing se veut optimiste, mais les extraits de la discussion qui a suivi sont plus nuancés.

Extraits des discussions

Question :.....Vous avez dit dans un de vos interviews que si le rideau de fer politique avait disparu, vous aviez le sentiment qu'un certain rideau de fer économique était en train de tomber, ou risquait de tomber. Or nous voyons tout de même, que la Communauté Européenne, la BERD, et d'autres institutions financières internationales apportent une certaine assistance à la Roumanie. Je pense que vous estimerez que les conditions actuelles pour une candidature de la Roumanie à l'Europe ne sont pas encore réunies, mais puis-je vous demander vers quel horizon vous pensez que ces conditions seraient réunies?

I. Iliescu :..... Notre détermination est très nette en ce qui concerne l'intégration de la Roumanie sur le plan économique et maintenant nous sommes associés à l'Union Européenne. Cinq pays ont ratifiées la décision et la France doit le faire. C'est le premier pas, de s'associer à l'Union Européenne.

Nous avons un groupe spécial au gouvernement pour s'occuper des problèmes concrets en ce qui concerne le statut des pays associés. En ce qui concerne l'intégration ultérieure, je ne voudrais pas

faire de prévision, si cela va être de cinq ou dix ans.

Cela dépend du climat général de cette coopération qui va se développer, mais c'est une composante de notre politique économique.

Question Groupe Total : Est-ce que vous entendez ouvrir ces capacités de raffinage à des sociétés étrangères, à des sociétés pétrolières et deuxièmement à titre d'explication, de ce que vous nous disiez tout à l'heure: on a tout décentralisé, dans un secteur comme celui là, est-ce que ce sont des décisions qui sont prises exclusivement au niveau du gouvernement en créant, ou en recréant des sociétés d'Etat, des sociétés pétrolières roumaines d'Etat, ou au contraire est-ce que vous souhaitez que, le gouvernement souhaitera que, la décision soit prise au niveau de par exemple chacune des raffineries ou chacune des sociétés de distribution?

I. Iliescu : Sur le pétrole, la Roumanie a une grande expérience. C'était peut être le premier pays d'Europe et avec les Etats-Unis les premiers pays du monde qui ont commencé l'exportation du pétrole. Mais quand même après un siècle et demi d'exploitation, les ressources sont réduites, à maximum six millions de tonnes par an, mais le raffinage, les raffineries ont une capacité de 35 millions de tonnes. C'était assuré par l'exportation et les relations économiques avec la Russie d'une part et avec les pays arabes et l'Iran d'autre part. Maintenant les raffineries travaillent seulement à la moitié de leur capacité.

C'est une des préoccupations car avec l'Iran, situation est critique. Nous sommes très intéressés d'utiliser les capitaux étrangers. Comment le faire? Il y a des discussions, il y a des positions diverses à ce sujet là. Il y a des gens qui plaident pour la création d'une société nationale qui n'empêche pas la coopération avec les autres à l'intérieur. Mais il y a des gens qui veulent donner une certaine autonomie à chaque complexe de raffineries. Je ne sais pas laquelle sera l'issue. C'est une discussion qui existe à l'intérieur de ce département. Je ne peux pas dire qu'elle sera la meilleure solution, mais je pense que la coopération va donner aussi des idées.

Le représentant des PME : Je voudrais savoir si votre pays a une politique permettant un développement de ce secteur de la petite et moyenne entreprise pour atteindre peut être les taux de participation des entreprises européennes (2/3), et si également une politique existe qui faciliterait des partenariats entre les petites et moyennes entreprises roumaines et françaises qui seraient de nature à assurer des transferts de technologies et peut être à en multiplier le nombre.

I. Iliescu :.....Le rôle des petites et moyennes entreprises va s'accroître. Même la privatisation se développe surtout avec des entreprises petites et moyennes avec quelques centaines de salariés.

Parce que la privatisation des grandes entreprises avec des milliers de salariés va durer encore.

Alors le pourcentage sera celui de l'Europe dans un proche avenir. Il y a même une association des entrepreneurs des petites et moyennes qui travaillent et je pense que leur coopération sera bénéfique et le partenariat ici nous incite. Je pourrais dire que les 30 000 entreprises mixtes sont toutes des petites et moyennes entreprises. Nous attendons la venue des grandes entreprises, mais les petites et moyennes sont déjà présentes. Leur présence sera de plus en plus importante. Alors c'est un domaine où les choses vont mieux.

Nous ne croyons pas que ces réponses aient pu convaincre, pas plus d'ailleurs que l'énumération des mesures déjà prises, dont l'efficacité est pour le moins discutable.

Le président roumain n'a présenté aucun plan d'avenir. En a-t-il d'ailleurs? Sinon, celui de se maintenir au pouvoir et d'y maintenir ceux qui l'ont élus, nonobstant l'incompétence, l'inertie et la corruption qu'il a lui-même reconnus.

L'allocation du président roumain n'a pas plus été un message d'espoir pour les investisseurs étrangers, que pour ses concitoyens.